

Arbeidsliv

Mertid og overtid – et rettsområde i endring

Reglene om mertid og overtid er under betydelig press, både rettslig og politisk. Nye avgjørelser fra EU-domstolen og norske domstoler har aktualisert spørsmålet om dagens norske regler innebærer forskjellsbehandling av deltidsansatte. Samtidig arbeider myndighetene med forslag til regelendringer.

 DAG KIELLAND NILSEN, ADVOKAT I NTF

For arbeidsgivere innebærer dette en periode med økt usikkerhet og behov for bevisste valg.

Kort om gjeldende rett

Etter norsk rett skiller det mellom:

- Merarbeid (mertid): arbeid utover avtalt stillingsprosent, men innenfor alminnelig arbeidstid
- Overtid: arbeid utover lovens grenser for alminnelig arbeidstid, med krav på minst 40 prosent tillegg

For deltidsansatte innebærer dette at arbeid utover avtalt stilling normalt bare gir ordinær timelønn – ikke overtidstillegg. Dette er kjernen i dagens problemstilling.

Ny rettsutvikling: mulig forskjellsbehandling

EU-domstolen har fastslått at det kan være ulovlig forskjellsbehandling når deltidsansatte må arbeide like mange timer som heltidsansatte før overtidbetaling utløses.

I to dommer har hhv. Søndre Østfold tingrett og Hedmarken og Østerdalen tingrett gitt deltidsansatte arbeidstakere rett til etterbetalt overtid for merarbeid med grunnlag i EØS-retten. Dommene er ikke rettskraftige.

Regjeringen har lagt til grunn at regelverket må endres. En partssammensatt arbeidsgruppe er derfor gitt mandat til å foreslå løsninger som hindrer forskjellsbehandling. Arbeidsgruppen skal foreslå regelverksendringer som forhindrer forskjellsbehandling av deltids- og heltidsansatte når det gjelder betaling for merarbeid/overtid. Arbeidsgruppen skal

foreslå helhetlige løsninger ved også å se på andre bestemmelser om deltid og relevante ordninger. Det gjelder for eksempel reglene om fortrinnsrett for deltidsansatte og rett til redusert arbeidstid. Arbeidsgruppen skal levere forslag innen 1. september 2026.

NHO er bekymret for flere uheldige virkninger og har blant annet pekt på at:

- Overtidsbetaling til deltidsansatte fra første time vil gjøre det mer lønnsomt å jobbe deltid enn heltid.
- Ansatte kan få ulik lønn for samme arbeidsmengde. Det kan skape mer uro på norske arbeidsplasser.
- Overtidsbetaling til deltidsansatte fra første time vil få betydelige samfunnsøkonomiske konsekvenser. Det vil påføre både offentlig- og privat sektor milliarder i økte kostnader.

LO mener EU-domstolens avgjørelse er riktig og at overtidbetaling vil styrke arbeidet med å fremme heltidstillinger.

Utfordringer for arbeidsgivere

Den største konsekvensen er risiko for etterbetalingskrav for overtidsgodtgjørelse, særlig der deltidsansatte benyttes hyppig til ekstravakter.

Arbeidsgivere bør sørge for riktig og tilstrekkelig grunnbemanning

Grunnbemanningen bør gjennomgås jevnlig. Dersom behovet er varig, bør stillingsprosentene økes. Det er viktig at arbeidsgivere sikrer at alle ansatte har en stillingsprosent som reflekterer faktisk arbeidstid.

Bedrifter som har behov for å redusere risiko for etterbetalingskrav, bør ikke pålegge eller tilby ekstravakter/merarbeid til deltidsansatte.

Uforutsette behov for ekstra arbeidskraft kan i stedet dekkes opp på andre måter. Følgende alternativer kan derfor være aktuelle:

- Benytte tilkallingsvikarer som ikke har noe fast arbeidsforhold i bedriften.
- Benytte innleie fra bemanningsforetak, i tilfeller der behovet for arbeidskraft skyldes fravær hos en annen ansatt

Hver enkelt vakt skal formaliseres med en egen skriftlig avtale.

Mønsteravtalen

Mønsteravtalen løser ikke problemstillingene selv om den har noen reguleringer knyttet til sen arbeidstid og overtid. Det anbefales at man også der Mønsteravtalen er avtalt sørger for riktig stillingsstørrelse og benytter tilkallingsvikar ved behov hvis mulig, for å redusere risiko for erstatningskrav.

Alt innen oral og kjevekirurgi. Implantatprotetikk

Tannlege
Tormod Krüger
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi,
maxillofacial kirurgi,
og plastikkirurgi

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial
kirurgi

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
**Margareth Kristensen
Ottersen**
spesialist i kjeve- og
ansiktsradiologi

God
sommer!

www.kirurgiklinikken.no Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.no Kirkeveien 131, 0361 Oslo

Åpent hele sommeren